

Vorbereidingsmemo

Beeldvormend

Aan: Raad

Van: Agendacommissie

Datum: ...

Betreft

O Initiatiefvoorstel

Titel en datum van het stuk (+ link) / Onderwerp voor de sessie

[Initiatiefvoorstel 'geef de natuur een stem'](#) 26 september 2024

[Pre-advies initiatiefvoorstel 'geef de natuur een stem'](#) 4 december 2024

Ambtelijke contactgegevens voor technische vragen:

Zie bijlage (achter inlogcode)

Korte samenvatting:

Op 26 september 2024 hebben de fracties van D66, GroenLinks, Partij voor de Dieren, Partij voor het Noorden en Student & Stad het initiatiefvoorstel Rechten voor de Natuur ingediend. Hier is door het college op 2 december 2024 een pre-advies op gegeven. Normaliter wordt dit gelijk meningsvormend behandeld, maar de fracties van D66, GroenLinks, Partij voor de Dieren, Partij voor het Noorden en Student & Stad hebben een agenderingsverzoek ingediend om dit onderwerp eerst beeldvormend te behandelen zodat de raad zich door experts kan laten informeren. Dit omdat het een ingewikkeld onderwerp is.

Daarom staat er op 2 april van 21.00-22.30 uur een beeldvormende sessie gepland waarin Dirk-Jan Visser en Jan van de Venis de raad meenemen in de 'rechten voor de natuur'. Het globale programma is als volgt.

1. Inleiding, waar gaat het over, waar gebeurt het al in de wereld?
2. Juridische aspecten van de rechten voor de natuur
3. Samenwerking met het onderwijs
4. Participatie door inwoners en organisaties.

Uit het initiatiefvoorstel

De natuur en biodiversiteit in Nederland staat onder druk. De afgelopen decennia heeft er ondanks het bestaan van milieuwetten op veel plaatsen een verslechtering plaatsgevonden. De natuur kan niet zelf vragen om de schadelijke invloed te stoppen en om te werken aan herstel. Dat is voor de indieners aanleiding geweest om voor Groningen te onderzoeken: hoe kunnen we de natuur een stem geven? En kunnen we hiermee de natuur in onze gemeente beschermen?

De natuur een stem geven, kan op verschillende manieren: door de natuur rechten te geven, of door een voogd aan te wijzen om op te komen voor de natuur. In het initiatiefvoorstel is dit nader

uitgewerkt en ook worden hier diverse (inter)nationale voorbeelden benoemd. Dit initiatiefvoorstel vraagt om het gesprek over een stem voor de natuur op te starten in de Gemeente Groningen en gezamenlijk met inwoners te onderzoeken voor welke gebieden in de gemeente dit een goede oplossing zou kunnen zijn om er zo voor te zorgen dat de natuur in Groningen kan floreren en de biodiversiteit kan worden versterkt.

Uit het pre-advies

In het coalitieakkoord “Het begint in Groningen, voor wat echt van waarde is” erkent het college de intrinsieke waarde van mens, dier en natuur, hun onderlinge afhankelijkheid en daarmee ook de waarde van biodiversiteit. De verscheidenheid aan plant- en diersoorten is niet alleen prachtig, maar het is ook belangrijk om door te kunnen geven aan toekomstige generaties. Daarbij is het van belang om te benadrukken dat natuur geen luxe is, maar een belangrijke bouwsteen voor een aantrekkelijk woon- en leefklimaat. Het is van belang om te blijven investeren in de toekomst van natuur en biodiversiteit waarvan de waarde niet in geld uit te drukken is.

De positionering van natuur en biodiversiteit is de afgelopen tijd sterker verankerd in de gemeentelijke manier van werken, door o.a. de gemeentelijke ecologische structuur (GES), het beleidskader natuurinclusief bouwen, de beheersstrategie SWING, in het maaibeleid en de aanpak exoten. In de Agenda Landelijk Gebied zijn de opgaven uit het coalitieakkoord geconcretiseerd tot zeven speerpunten. Het versterken van de natuur en biodiversiteit is een van de speerpunten. Ook de routekaart voedsel- en eiwittransitie draagt bij aan het versterken van de biodiversiteit.

In het initiatiefvoorstel zijn zeven besluitpunten opgenomen. Hieronder geeft het college een reactie op de voorgestelde besluitpunten. De reacties op besluitpunten 1 t/m 5 zijn gecombineerd.

1. *om te onderzoeken hoe we in de context van de Gemeente Groningen de natuur rechten of op andere wijze een stem kunnen geven.*
2. *te onderzoeken of een voogd kan worden aangesteld om natuurgebied X te vertegenwoordigen en deze voogd een positie te geven om bij nieuw te vormen beleid de belangen van de natuur mee te wegen en deze belangen inzichtelijk te maken,*
3. *te onderzoeken welk gebied of natuurnetwerk in de Gemeente Groningen rechtspersoonlijkheid kan krijgen,*
4. *niet alleen experts dit onderzoek te laten uitvoeren, maar juist in samenwerking met lokale inwoners, maatschappelijke organisaties, etc. zodat het een gedragen voorstel wordt,*
5. *alle relevante maatschappelijke organisaties, lokale experts, inwoners en andere belanghebbenden betrekken bij dit onderzoek naar de implementatie van rechten voor de natuur in de Gemeente Groningen en daar de juiste vorm voor te zoeken,*

Het college geeft aan dat het onduidelijk is hoe de voorgestelde instrumenten uit het initiatiefvoorstel zich verhouden tot de lokale opgaven en bestaande beleidsinstrumenten. In het initiatiefvoorstel staat de dialoog centraal. De dialoog moet volgens het college vooral gevoerd worden op vormen of instrumenten die realistisch zijn. Het college stelt daarom een andere aanpak voor: als eerste stap het inventariseren en analyseren van bestaande instrumenten uit huidige wet- en regelgeving en lokaal beleid en hoe die zich verhouden tot de in het initiatiefvoorstel genoemde instrumenten. Het is daarnaast belangrijk om oog te hebben voor de ervaringen van de reeds gestarte initiatieven in Nederland zodat wij als gemeente daarvan kunnen leren in onze zoektocht naar een passende vorm om natuur een stem te geven.

Dit vraagt voor dit specifieke onderwerp een nadere uitwerking, waarbij we sowieso volgende aspecten van belang achten:

- het definiëren van natuur (gaat het om soorten, gebieden, netwerken etc.),
- de reikwijdte,
- de verhouding tot andere waarden zoals landschap en groen erfgoed,
- de verhouding tot huidige wet- en regelgeving en lokaal beleid,
- de verhouding tot het huidige democratische besluitvormingsproces.

Dit traject doet het college “achter de schermen” waarbij (lokale) experts op bijvoorbeeld het gebied van natuur als (bestuurs)recht betrokken worden. De uitkomsten van deze stap worden met de raad gedeeld. Een eventuele tweede stap zal dan vooral moeten ingaan op de dialoog met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties over de vormen of instrumenten die kansrijk zijn. Deze fase wordt vorm gegeven aan de hand van de onlangs vastgestelde Leidraad Participatie. De inzet is om met zoveel mogelijk verschillende doelgroepen de dialoog te voeren. Ook het onderwijs wil men hierbij betrekken en ook experts de ruimte geven om een toelichting te geven over kansrijke vormen of instrumenten.

6. *hier een budget van €30.000,- vrij te maken, en daarnaast te onderzoeken welke Europese gelden hiervoor ingezet kunnen worden,*

Het college geeft aan dit budget vanuit de middelen die via het coalitieakkoord 2022-2026 beschikbaar zijn gekomen voor landschap en ecologie te reserveren. Het effect hiervan is dat er minder middelen zijn om uitvoeringsgerichte maatregelen te treffen die bijdragen aan het versterken van het landschap en de ecologie, bijvoorbeeld aan het oplossen van knelpunten binnen de

gemeentelijke ecologische structuur. De inzet van ambtelijke capaciteit voor de uitwerking van dit voorstel zal ook leiden tot verminderde capaciteit voor andere (beleidsmatige) opgaven op het gebied van biodiversiteit.

7. de resultaten in de loop van 2025 voor te leggen aan de Raad.

Het college verwacht dat het doorlopen van de eerste stap zoals hierboven is omschreven proces minimaal zes maanden zal duren. De terugkoppeling hangt daarmee af van wanneer het initiatiefvoorstel voor besluitvorming voorligt.

Wijze van behandeling

Beeldvormend

Beeldvormende sessies zijn bedoeld om de leden van de raad een beter beeld te geven m.b.t. het genoemde onderwerp. Dit met het oog op het vormen van een onderbouwde mening in een later stadium. Tijdens de beeldvormende fase geven raadsleden niet of slechts heel voorlopig hun mening, stellen vooral vragen en luisteren naar technische onderbouwing door ambtenaren of naar de mening van burgers of andere betrokkenen.

Reden voor de keuze voor conform cq meningsvormend (indien van toepassing)

Voorgeschiedenis / dossier

Nadere informatie

Podcast van Platform Gras over het initiatiefvoorstel: <https://platformgras.nl/magazine/het-college-van-d-w-aflevering-3-podcast>